cooperare germană
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Raportul de progres nr. 14 cu privire la implementarea proiectului "Modernizarea Serviciilor Publice Locale în Republica Moldova"

Perioada de raportare

1 ianuarie – 30 iunie 2022

Prezentat de GIZ

5 septembrie 2022

Chișinău, Republica Moldova

Proiectul MSPL este co-finanțat de:

Sweden Sverige

Guvernul României

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare

În cooperare cu

Guvernul Republicii Moldova

MINISTERUL INFRASTRUCTURII ȘI DEZVOLTĂRII REGIONALE

Conținut

Acronime și abrevieri 3
1. Sumar executiv 4
2. Contextul proiectului 6
2.1. Contextul proiectului 6
2.2. Sinergii cu alte proiecte și finanțatori 7
3. Progresul spre atingerea obiectivelor proiectului 7
3.1. Progresul spre atingerea obiectivului general al proiectului 7
3.2. Realizarea obiectivelor specifice ale proiectului 7
3.2.1. Obiectivul specific A 8
3.2.2. Obiectivul specific B 8
3.2.3. Obiectivul specific C 8
3.2.4. Obiectivul specific D 9
3.2.5. Obiectivul specific E 9
4. Activități principale în perioada de reportare 9
4.1. Obiectivul specific A 9
4.2. Obiectivul specific C 10
5. Asigurarea sustenabilității măsurilor/intervențiilor 12
6. Principalele activități / repere pentru următoarea perioadă de raportare, per OS 12
7. Provocări și riscuri 13
8. Lecții învățate și recomandări 14
9. Comunicare și vizibilitate 14
Anexa 1 - Situația curentă a indicatorilor (30.06.2022) 16

Acronime și abrevieri

AAC	Aprovizionare cu apă și canalizare
AAP	Academia de Administrare Publică
ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
AF	Acord de finanțare
AMAC	Asociația Moldova Apă-Canal
APL	Administrația Publică Locală
BMZ	Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
CCI	Camera de Comerț și Industrie
CDL	Comitet director local
CLC	Comitet Local de Cetățeni
CNCDR	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale
COVID-19	SARS-CoV-2 (2019-nCoV) Coronavirus
CRD	Consiliul Regional pentru Dezvoltare
CRS	Comisie regională sectorială
DR	Dezvoltare Regională
EE	Eficiență energetică
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltarea Regională
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
MADRM	(fostul) Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
MBR	Monitorizare bazată pe rezultate
MDL	Leu moldovenesc
MDS	Managementul deșeurilor solide
MIDR	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltarii Regionale
MSPL	Modernizarea serviciilor publice locale
OSC	Organizațiile societății civile
PRS	Program regional sectorial
PSP	Proiect de servicii publice
RD	Regiune de dezvoltare
SDR	Strategie de dezvoltare regională
SNDR	Strategie națională de dezvoltare regională
UE	Uniunea Europeană
UTA Găgăuzia	Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia
UTM	Universitatea Tehnică a Moldovei

1. Sumar executiv

Titlul proiectului	Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova (MSPL)
Durata proiectului	Martie 2016 – Iunie 2023
Perioada de raportare	1 Ianuarie – 30 Iunie 2022
Obiectivul proiectului	Îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru o implementare orientată către cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale
Obiective specifice	MADRM (în prezent MIDR)[1] stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare; Capacitățile de planificare, coordonare și implementare ale CRD-urilor și APL-urilor partenere sunt îmbunătățite; ADR-urile sunt capacitate să implementeze proiecte de servicii publice elaborate în cadrul programelor regionale sectoriale; Reprezentanții raioanelor, municipalităților și ai prestatorilor de servicii locale beneficiază de module de instruire orientate spre cerere, oferite de organizațiile guvernamentale și neguvernamentale pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare; Societatea civilă participă în proiecte publice.
Partenerii și grupurile țintă ale proiectului	Grupul țintă al măsurii de implementare sunt cetățenii din APL-urile selectate din patru Regiuni de Dezvoltare: Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia. Partenerii-cheie ai proiectului sunt: MIDR, CRD-urile, ADR-urile și APL-urile din regiunile menționate anterior, OSC-urile, AAP, UTM, AMAC, AEE și CCI.
Principalele rezultate pentru perioada de raportare	• inventarierea proiectelor din cadrul Programului național privind polii de creștere și elaborarea notelor conceptuale aferente pentru șase municipalități identificate ca poli de creștere. • tur de studiu virtual privind bunele practici legate de economia circulară • pachet de asistență pentru RD în planificarea și coordonarea acțiunilor în caz de criză și situații de urgență (inclusiv în ceea ce privește refugiații din Ucraina) • Au fost finalizate lucrările de construcție în cadrul Proiectului de aprovizionare cu apă și canalizare din Ungheni • Au fost finalizate lucrările de construcție în cadrul Proiectului de eficiență energetică în Flămînzeni • A fost acordat sprijin pentru îmbunătățirea capacităților operaționale ale operatorului de apă din or. Comrat
Principale provocări și riscuri în perioada de raportare	• Pandemia • războiul din Ucraina și includerea Belarusului sub sancțiuni ca țară furnizoare de materiale • creșterea prețurilor la materialele de construcții și echipamente • volumele de lucrări suplimentare identificate • în combinație cu capacitățile scăzute ale companiilor implicate în implementarea lucrărilor de construcție

[1] Urmare a aprobării noului Guvern în august 2021, a fost aprobată o nouă structură a Guvernului. În conformitate cu aceasta, principalul partener al proiectului, fostul Minister al Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MARDE) a fost divizat în trei ministere. Actualul partener politic al proiectului este Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR).
În scopul prezentului raport, se utilizează abrevierea MIDR..

	au avut un impact asupra realizării lucrărilor de construcție și au condus parțial la prelungirea termenelor de construcție pentru proiectele de infrastructură finanțate de UE în Republica Moldova.
Bugetul proiectului, inclusiv cofinanțarea	Bugetul proiectului este de 66,9 milioane Euro.

Donator	**Suma, EUR**	**Perioada de implementare**
Guvernul Germaniei	10.951.890	Mar 2016 – Sep 2022
Guvernul Suediei	3.530.778	Noi 2016 – Dec 2018
Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare	3.899.050	Mar 2016 – Dec 2019
Guvernul României	179.637	Mar 2016 – Iun 2018
Acțiunile finanțate de UE, implementate în sinergie cu MSPL:		
Uniunea Europeană	171.199	Mar 2016 – Sep 2017
Uniunea Europeană, etapa de proiectare	3.500.000	Sep 2017 – Dec 2019
Construcția infrastructurii AAC și EE	39.800.000	Dec 2017 – Sep 2022
Abilitarea cetățenilor	4.900.000	Ian 2019 – Dec 2021

2. Contextul proiectului

2.1. Contextul proiectului

Începând cu anul 2010, GIZ implementează proiectul „Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova" (MSPL), sub egida Ministerului Federal German pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (BMZ). La începutul anului 2016 a fost lansată implementarea fazei II a proiectului MSPL. Proiectul se bazează pe rezultatele primei faze și are termenul limită pentru implementare în septembrie 2022, cu o posibilă extindere pentru 9 luni.

Obiectivul proiectului este: îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru o implementare orientată către cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale. Proiectul activează în trei sectoare prioritare: aprovizionare cu apă și canalizare (AAC), eficiența energetică în clădirile publice (EE) și managementul deșeurilor solide (MDS). Proiectul MSPL este implementat în sinergie cu două acțiuni finanțate de UE: Construcția infrastructurii AAC și EE și Abilitarea cetățenilor.

Proiectul aplică, în mod sistematic, o abordare pe mai multe nivele și cu multe părți interesate pentru a îmbunătăți condițiile-cadru pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare. Măsurile de îmbunătățire a prestării serviciilor locale fac parte dintr-o abordare comprehensivă bazată pe 5 piloni pentru dezvoltarea de capacități în (1) stabilirea procedurilor de planificare locală integrată, (2) stabilirea structurilor de cooperare intercomunitară, (3) acordarea asistenței în instituționalizarea instruirilor adaptate și a învățământului pentru operatorii de servicii și autoritățile locale, și (4) implementarea politicilor de sensibilizare și mobilizare a cetățenilor. Finanțarea complementară a proiectelor de infrastructură prin intermediul surselor din partea UE, Elveția, România și Fondul German Regional pentru Dezvoltare constituie al cincilea element (5) al abordării respective. Pentru a implementa măsurile de investiții, se utilizează cât mai mult posibil sistemele partenerilor naționali, evitând astfel crearea unor structuri paralele de implementare.

Proiectul MSPL este structurat în jurul a cinci obiective specifice:

A. MIDR stabilește un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare;
B. Capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite;
C. ADR-urile sunt înzestrate cu capacități pentru a implementa proiectele de servicii publice elaborate în cadrul programelor regional sectoriale;
D. Reprezentanții raioanelor, municipalităților și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare;
E. Societatea civilă participă în proiecte publice.

Indicatorii de obiectiv 1 și 3 ai proiectului, precum și obiectivele specifice B, D și E au fost atinse în totalitate până la sfârșitul anului 2021, respectiv toate activitățile aferente au fost finalizate.

În perioada de raportare, accentul de bază a fost pus pe continuarea sprijinului în promovarea și implementarea politicii de dezvoltare regională și implementarea proiectelor de servicii publice (PSP). În acest sens, au fost depuse eforturi comune împreună cu partenerii GIZ și beneficiarii pentru

a implementa măsurile prioritare în conformitate cu planul operațional al proiectului[2], aprobat în februarie 2022.

2.2. Sinergii cu alte proiecte și finanțatori

Proiectul "Modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova" oferă asistență tehnică în domeniul dezvoltării regionale în Republica Moldova și colaborează cu proiectul GIZ nou lansat "Afaceri și comunități puternice", precum și cu alte proiecte și donatori din domeniu în vederea valorificării rezultatelor.

La această etapă, proiectul este implementat în sinergie cu acțiunea finanțată de UE "Construcția infrastructurii de aprovizionare cu apă și canalizare, precum și de eficiență energetică în clădirile publice", care contribuie direct la obiectivul specific C al proiectului MSPL.

3. Progresul spre atingerea obiectivelor proiectului

3.1. Progresul spre atingerea obiectivului general al proiectului

Obiectivul proiectului de îmbunătățire a condițiilor-cadru pentru o implementare orientată spre cetățeni a politicii de dezvoltare regională în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale rămâne realizabil în decursul duratei proiectului.

Indicatorul obiectivului 1 al proiectului, și anume: 75% dintre beneficiari (APL partenere, reprezentate de consiliile locale) și 75% dintre părțile interesate implicate (membri ai CRD și ADR) sunt mulțumiți de procesele de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură în sectoarele prioritare ale furnizării serviciilor publice locale a fost atins în 2021.

Indicatorul 2 al obiectivului proiectului care spune, că CRD-urile au confirmat, în coordonare cu ministerele sectoriale relevante, punerea în aplicare a 18 proiecte de infrastructură în mod participativ și sensibil la aspectele de gen, stabilind măsuri de investiții în infrastructură, care sunt în concordanță cu PRS-urile, precum și cu SDR-urile, este în mare parte conform planului: Implementarea măsurilor de infrastructură este în curs de desfășurare, 9 proiecte având lucrările de construcții finalizate. Totuși, pentru atingerea indicatorului, prin confirmările CRD este necesară finalizarea procedurilor legate de transferul bunurilor către APL-urile beneficiare.

În ceea ce ține de indicatorul 3, privind confirmarea de către CNCDR a finanțării măsurilor de investiții pentru furnizarea de servicii îmbunătățite în sectoarele prioritare, acordate de fondurile naționale și donatorii internaționali, a crescut cu 465%, indicatorul a fost atins în 2020.

3.2. Realizarea obiectivelor specifice ale proiectului

În timpul celei de-a doua faze a perioadei de implementare a proiectului, GIZ împreună cu partenerii săi au obținut următoarele rezultate și progrese în atingerea celor cinci obiective specifice. O informație generală cu privire la situația actuală a indicatorilor este disponibilă în Anexa 1.

[2] https://www.serviciilocale.md/wp-content/uploads/2022/07/2021_03_03_MLPS_Operational_Plan_2022_VG_EN_FINAL.pdf

3.2.1. Obiectivul specific A

Obiectivul specific A prevede ca MIDR să stabilească un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare. În realizarea acestui obiectiv, proiectul a depus eforturi suplimentare și a inclus în primul rând:

Indicatorul A.1 se referă la pregătirea participativă a două strategii naționale de dezvoltare regională (SNDR) și aprobarea acestora de către CNCDR. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul A.2 măsoară armonizarea elementelor legale și de reglementare ale arhitecturii de dezvoltare regională cu AA UE:

- Au fost elaborate 3 proiecte de regulamente privind managementul fluxului specific de deșeuri (vehiculele scoase din uz, anvelope și uleiuri uzate) și sunt planificate pentru aprobare de către Guvern. De asemenea, au fost elaborate ghiduri pentru punerea în aplicare a regulamentelor.

Indicatorul A.3 include un sistem de monitorizare a impactului adoptat de consiliile de dezvoltare naționale și regionale pentru a ghida implementarea strategiilor de dezvoltare regională. Acest indcator a fost atins în 2021.

3.2.2. Obiectivul specific B

Obiectivul specific B prevede că capacitățile CRD-urilor și ale APL-urilor partenere privind planificarea, coordonarea și implementarea sunt îmbunătățite.

Indicatorul B.1 măsoară raportarea anuală a Comisiilor Regionale Sectoriale (CRS) către Consiliile Regionale pentru Dezvoltare (CRD) cu privire la punerea în aplicare specifică sectorului a strategiilor de dezvoltare regională în cel puțin două sectoare (AAC și MDS). Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul B.2 se concentrează pe dezvoltarea a trei propuneri de proiecte bazate pe programele sectoriale regionale pentru sectoarele AAC, EE și drumuri locale / regionale (DRL) pentru regiunea de dezvoltare UTA Găgăuzia. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul B.3 măsoară numărul de planuri locale de dezvoltare participativă pregătite de 25 de municipalități și raioane partenere care reflectă prioritățile strategiilor de dezvoltare regională în cel puțin un sector (AAC sau EE). Acest indicator a fost atins în 2021.

3.2.3. Obiectivul specific C

Obiectivul specific C prevede că capacitățile ADR-urilor sunt sporite pentru a implementa Proiectele de Servicii Publice (PSP) elaborate în cadrul Programelor Regionale Sectoriale.

Indicatorul C.1 măsoară implementarea transparentă a 18 măsuri de infrastructură publică în AAC și EE în ADR-urile din RD Nord, Centru și Sud. La data raportării:

9 proiecte (C Leova, AC Clusterul raionul Leova, AC Drochia și AC Fălești) au lucrările de construcție finalizate. Totuși, atingerea indicatorului este condiționată de finalizarea procedurilor legate de transferul bunurilor către APL-urile beneficiare și înregistrarea acestora.

Indicatorul C.2 se referă la implementarea transparentă a șapte proiecte pilot în domeniile AAC, EE și MDS în ADR-urile din RD Nord, Centru și Sud, cu un volum de investiții combinat de aproximativ 13,4 milioane Euro oferite de către Elveția, România și Germania. Acest indicator a fost deja atins în 2019.

3.2.4. Obiectivul specific D

Obiectivul specific D prevede că reprezentanții raioanelor, municipiilor și furnizorilor locali de servicii beneficiază de cursuri de instruire orientate spre cerere pentru modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare, oferite de către organizații guvernamentale și neguvernamentale.

Indicatorul D.1 arată că instituțiile de formare guvernamentale și neguvernamentale includ 21 de module de formare privind modernizarea serviciilor municipale în programele lor în conformitate cu cerințele instituției competente respective. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul D.2 se referă la evaluarea de către participanți a modulelor de instruire oferite. Scopul este ca cel puțin 80% dintre participanți să evalueze modulele de instruire ca fiind utile în contextul lor de lucru. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul D.3 măsoară implementarea unui sistem de management al calității pentru furnizarea de instruire în două instituții de formare, APA și UTM. Acest indicator a fost atins în 2021.

3.2.5. Obiectivul specific E

Obiectivul general de abilitare a cetățenilor prin participarea constructivă a OSC-urilor la procesele locale, regionale și naționale de luare a deciziilor.

Indicatorul E.1 presupune faptul că 5.000 de cetățeni implementează proiecte de îmbunătățire a serviciilor municipale în sectoarele AAC, EE și MDS sau activități de promovare a protecției mediului și a climei. Acest indicator a fost atins în 2021.

Indicatorul E.2 își propune să arate că 18 comitete locale de cetățeni (CLC) monitorizează achizițiile, construcția și implementarea a 18 măsuri de infrastructură finanțate de UE pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale, menționate mai sus. Acest indicator a fost atins în 2021.

4. Activități principale în perioada de reportare

4.1. Obiectivul specific A:

Obiectivul specific A prevede ca MIDR să stabilească un cadru coerent pentru implementarea eficientă a politicii naționale de dezvoltare regională în sectoarele prioritare.

În perioada raportată, GIZ a sprijinit MIDR să facă un inventar al proiectelor din cadrul Programului Național privind polii de creștere. În același timp, Ministerul și ADR-urile din regiunile Nord, Centru, Sud și Găgăuzia au fost susținute în elaborarea notelor conceptuale aferente pentru șase localități identificate ca poli de creștere - Ungheni, Orhei, Edineț, Soroca, Comrat și Cahul. Conceptele de proiect au fost, de asemenea, consultate cu părțile interesate, iar după aprobarea acestora au fost depuse la Apelul de propuneri în cadrul Programului național de dezvoltare locală lansat de MIDR în martie 2022.

Suplimentar, la solicitarea MIDR și ADR Nord, se acordă suport pentru elaborarea Programului de accelerare a dezvoltării municipiului Bălți.

GIZ a continuat acordarea sprijinului în elaborarea documentelor legale și normative în domeniul managementului deșeurilor în baza acordului de finanțare semnat cu Unitatea de Implementare a Proiectelor de Mediu (UIPM) a Ministerului Mediului în 2021. Cele trei regulamente privind managementul fluxurilor de deșeuri specifice elaborate anterior - regulamentele privind vehiculele scoase din uz, uleiurile și anvelopele uzate - au fost supuse consultărilor publice în luna aprilie și în prezent sunt în așteptarea aprobării de către Guvern. În plus, au fost elaborate ghidurile corespunzătoare pentru punerea în aplicare a regulamentelor. Pentru a asigura informarea și sensibilizarea mai largă a publicului cu privire la managementul fluxurilor de deșeuri specifice și

proiectele de regulament, au fost acordate subvenții pentru trei organizații media, care au acoperit regiunile Nord, Centru și Sud.

În cadrul acestui acord de finanțare, la cererea Ministerului Mediului, UIPM a inițiat, de asemenea, elaborarea legii privind managementul deșeurilor. Pentru a asigura implementarea corespunzătoare a acțiunilor și obținerea rezultatelor planificate, acordul de finanțare a fost prelungit până la sfârșitul lunii iulie 2022.

În cooperare cu Biroul Regional GIZ Vest, proiectul a sprijinit un program de schimb pentru dezvoltarea în țară a instituțiilor și infrastructurilor legate de economia circulară. În perioada 11-13 aprilie[3] a fost organizat un tur de studiu virtual pentru a oferi oportunități de relaționare și schimb de bune practici legate de economia circulară reprezentanților instituțiilor publice și private relevante, precum și organizațiilor societății civile.

În cadrul acestui sprijin, s-a stabilit o cooperare între Institutul Wuppertal din Germania și UIPM. La 3 și 22 iunie au fost organizate ateliere de lucru între colegii din Moldova și Germania privind crearea unei asociații de management a deșeurilor.

De asemenea, în luna mai, Institutul Wuppertal, împreună cu Circular Valley (accelerator și hotspot unic în domeniul economiei circulare din Wuppertal, Germania), a organizat un concurs pentru start-up-uri în domeniul economiei circulare. Pe parcursul lunii iunie, 5 start-up-uri selectate au participat la un program de sprijin cu 5 ateliere de lucru, axat pe dezvoltarea în continuare a ideii de afaceri a start-up-urilor pentru a putea încheia prin prezentarea ideii lor într-o prezentare de 5 minute. Prezentările finale au fost înregistrate virtual și apoi trimise actorilor germani relevanți din domeniul economiei circulare pentru a primi feedback.

Începând cu 24 februarie 2022, din cauza războiului din Ucraina, Republica Moldova se confruntă cu un val mare de refugiați ucraineni și, prin urmare, cu o criză umanitară. Pentru a face față situațiilor de criză actuale și viitoare, GIZ a propus un nou pachet de asistență pentru regiunile și comunitățile de dezvoltare din Moldova. Obiectivul general al sprijinului alocat de Guvernul Germaniei este de a spori capacitatea regiunilor Nord, Centru, Sud și UTA Găgăuzia, respectiv a CRD-urilor și ADR-urilor, în planificarea, adaptarea la realitate și coordonarea acțiunilor în situații de criză și de urgență în teritoriu, de a oferi asistență imediată celor afectați de criză, precum și de a planifica prevenirea și reducerea impactului crizelor în comunitățile lor, prin inițiative din perspectiva dezvoltării regionale.

4.2. Obiectivul specific C

Obiectivul specific C prevede că capacitățile ADR-urilor sunt sporite pentru a implementa Proiectele de Servicii Publice (PSP) elaborate în cadrul programelor regional sectoriale.

În calitate de autorități contractante, ADR-urile au la data raportării contracte de lucrări de construcții și supraveghere pentru 18 PSP în curs de implementare (10 AAC, 8 EE). La sfârșitul perioadei de raportare, gradul de implementare a lucrărilor se ridică la ~ 85%. Gradul de implementare variază între 60% și 100%.

Perioada de raportare a fost caracterizată în principal de conflictul ucrainean. Lanțul logistic a fost afectat, iar progresul în timp util al lucrărilor din cadrul proiectelor EE și AAC a fost întârziat.

În special proiectele de reabilitare a școlilor s-au confruntat cu multe lucrări de construcție neprevăzute și cu modificările de contract aferente. În unele cazuri, a fost necesar să se intervină în structura clădirilor, pentru a le consolida în vederea continuării lucrărilor.

[3] https://www.serviciilocale.md/en/make-moldovan-waste-management-circular/

Pe lângă lucrările de construcție finalizate în cadrul a 7 proiecte raportate anterior, în perioada de raportare curentă alte 2 proiecte (AAC Ungheni, EE Flămînzeni) au finalizat lucrările de construcție. Pentru proiectele respective, procedurile privind transferul bunurilor către APL-urile beneficiare sunt în derulare.

În plus, 2 proiecte (AAC Călărași și EE Strășeni) se află în faza finală de construcție.

Este de menționat că majoritatea proiectelor de aprovizionare cu apă și canalizare sunt caracterizate printr-o implementare simplă și s-au confruntat doar cu unele probleme legate de condițiile meteorologice nefavorabile în perioada de iarnă când lucrările nu au putut fi executate și au avut puține volume suplimentare. Pentru Proiectul AAC Călărași din cauza unor erori de proiectare au fost necesare lucrări de reabilitare a drumurilor, iar pentru proiectul AAC Ungheni au fost excluse unele volume de lucrări de reabilitare a drumurilor, deoarece APL a planificat pentru 2022-2023 renovarea din bugetul său a străzilor afectate de lucrările de construcție în cadrul proiectului AAC.

Proiectele de Eficiență Energetică s-au confruntat cu numeroase modificări tehnice și volume suplimentare de lucrări neprevăzute. Toate acestea au avut impact direct asupra timpului suplimentar de implementare. Unele dintre provocările tehnice identificate în timpul implementării în cadrul acestor proiecte au fost consolidarea clădirilor, reabilitarea interioară, soluții de încălzire și ventilație, conectarea electrică la sursa principală de energie și obținerea autorizațiilor pentru conectarea centralei fotovoltaice de la Agenția Națională de Reglementare în domeniul Energiei și altele.

În ceea ce privește provocările actuale în implementarea lucrărilor de construcție pentru proiectul EE Șoldănești, pare a fi necesară o prelungire de cel puțin 4 luni, iar lucrările ar putea continua până la sfârșitul lunii decembrie 2022.

Cu privire la proiectul EE Bălți, din cauza progresului scăzut în executarea lucrărilor de către antreprenor, termenul de finalizare a lucrărilor a fost prelungit de mai multe ori. Cu toate acestea, în pofida tuturor eforturilor depuse de către Autoritatea Contractantă și APL, există un risc mare ca lucrările de construcție să nu fie executate la timp, iar această problemă poate afecta începutul procesului educațional în acest liceu.

Pe baza experienței anterioare, grupurile comunitare vizate - comitetele locale de cetățeni și asociațiile de părinți - au fost sfătuite să continue implicarea în monitorizarea achizițiilor și a progreselor în procesul de executare a lucrărilor de construcție în cadrul proiectelor de infrastructură finanțate de UE în vederea îmbunătățirii serviciilor publice locale. Acestea au participat la ședințele comitetului director local, grupurilor de lucru pentru achiziții publice pentru aprobarea lucrărilor de construcție adiționale și la vizitele de monitorizare.

Complementar măsurilor de infrastructură implementate în cadrul Acțiunii UE, fondurile germane au fost utilizate pentru sprijinirea operatorilor de apă din Ungheni, Edineţ, Drochia și Călărași. Aceștia au primit manualele necesare, cu versiuni în limbile română și rusă, pentru utilizarea echipamentului de testare a calității apei achiziționat anterior în 2021.

În plus, în cadrul sprijinului acordat de GIZ pentru operatorul de apă din Comrat, ATU Găgăuzia, expertul integrat și-a continuat misiunea până la sfârșitul lunii mai 2022. Sarcina acestuia a fost acordarea consultanței permanente pentru îmbunătățirea calității serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare, și suportului în procesul de extindere a serviciilor sistemului de canalizare, și de proiectare și construcție a stației de epurare a apelor uzate din Comrat.

Ca urmare a necesităților identificate de expertul integrat, GIZ a procurat în 2022 echipamente pentru funcționarea autonomă a sistemului de pompare, echipamente IT și un set de echipamente pentru unitatea de urgență a operatorului "Su-Canal Comrat" - curățător de presiune, perforatoare, aparate de sudură, set de scule manuale, aspirator industrial, detector de scurgeri etc. Valoarea echipamentelor achiziționate și donate este de peste 280.000 de lei.

Sub coordonarea expertului integrat, în perioada 16-20 mai 2022, a fost organizată o vizită de studiu în Germania privind construcția și exploatarea stațiilor de epurare a apelor uzate. Opt participanți, inclusiv primarul municipiului Comrat, reprezentanți ai operatorilor de apă din Comrat și Ciadîr-Lunga au avut ocazia de a face schimb de experiență și a învăța de la colegii germani. Acest lucru a contribuit și la crearea de rețele și cooperarea între operatorii de apă din Moldova și Germania.[4]

Pe 31 mai conducerea biroului de țară GIZ în Moldova și echipa MSPL a efectuat o vizită de lucru în municipiul Comrat, unde s-au întâlnit cu partenerii și au discuta despre rezultatele cooperării până în prezent, dar și despre necesitățile viitoare ale regiunii și oportunitățile în cadrul noilor proiecte GIZ.[5]

5. Asigurarea sustenabilității măsurilor/intervențiilor

Pentru a asigura sustenabilitatea măsurilor și intervențiilor, proiectul a asigurat pe parcursul perioadei de raportare ca obiectivele și rezultatele așteptate să continue să fie aliniate cu nevoile naționale, regionale și locale, precum și cu cerințele specifice sectorului.

Având în vedere finalizarea proiectului MSPL în 2021, GIZ sprijină partenerii săi de implementare în dezvoltarea activităților pentru asigurarea sustenabilității, care ar aborda stabilitatea instituțională, operarea și întreținerea continuă a facilităților proiectului și participarea continuă a comunității. Acest lucru va asigura că măsurile proiectului vor rămâne coerente ca priorități ale partenerilor.

Intenția este de a asigura că toți beneficiarii proiectului lucrează la dezvoltarea conceptelor de sustenabilitate pentru PSP. Conceptele vizează instruirea operatorilor cu privire la aspectele relevante privind funcționarea durabilă a infrastructurilor construite și posibilitățile de declanșare a multiplelor aspecte ale sustenabilității într-un mod optim.

6. Principalele activități / repere pentru următoarea perioadă de raportare, per OS

Obiective specifice	Principalele **activități** pentru următoarea perioadă de raportare (iulie – decembrie 2022)	Termen / **repere**
A.2.	Sprijin pentru ADR Nord în elaborarea Programului de accelerare a dezvoltării municipiului Bălți ca pol de dezvoltare Sprijin pentru regiunile de dezvoltare în răspunsul la situații de criză/ urgență	T3, 2022 T4, 2022
C.1.	Lucrări de construcție pentru 8 proiecte (EE Holercani, EE Ungheni, EE Strășeni, AA Călărași, EE Leova, EE Basarabeasca, EE Bălți, AA Edineț) finalizate (recepție finală) și avizate de către Departamentul de Construcții GIZ 16 obiecte construite (EE Holercani, EE Ungheni, EE Strășeni, AA Ungheni, AA Călărași, EE Leova, EE Basarabeasca, C Leova, AA Leova cluster, EE Flămînzeni, AA Drochia, AA Fălești, AA Edineţ) transferate și acceptate de APL prin decizia Consiliului (inclusiv înregistrarea la balanță) 5 Concepte de sustenabilitate agreate de beneficiarii APL	T3- T4, 2022 T3-T4, 2022 T4, 2022 T3, 2022

[4] https://www.serviciilocale.md/en/real-contribution-improving-living-conditions-moldova/
[5] https://www.serviciilocale.md/en/giz-team-working-visit-comrat-partners-atu-gagauzia/

Obiective specifice	Principalele **activități** pentru următoarea perioadă de raportare (iulie – decembrie 2022)	Termen / **repere**
	Instruire/ atelier de lucru pentru personalul ADR-urilor cu privire la procedura și documentele necesare pentru finalizarea proiectelor de infrastructură	

7. Provocări și riscuri

Pandemia, războiul din Ucraina și includerea Belarusului în lista sancțiunilor ca țară furnizoare de materiale, creșterea prețurilor la materialele și echipamentele de construcție și, în special, volumele de lucrări adiționale au avut un impact asupra implementării lucrărilor de construcție și au dus parțial la prelungirea termenelor de construcție pentru proiectele de infrastructură finanțate de UE în Moldova. Ca urmare, multe dintre calendarele de implementare au fost extinse, în unele cazuri, de la 3 la 6 luni și nu toate proiectele pot fi finalizate la timp.

Alți factori care au contribuit la întârzierile menționate mai sus se datorează faptului că, în timpul lucrărilor de construcție, partenerii implicați s-au confruntat cu multe provocări, în special în cazul proiectelor de EE, deoarece toate clădirile sunt vechi și, în procesul de reconstrucție, au fost identificate multe erori de proiectare sau volume de lucru suplimentare care au putut fi descoperite doar la începerea lucrărilor de construcție. În acest sens, au putut fi observate următoarele volume suplimentare de lucrări: renovarea structurii acoperișului, lucrări adiționale la fundație, consolidarea clădirilor ca urmare a fisurilor descoperite, finisaje interioare după instalarea sistemului de încălzire, ventilație și înlocuirea cablurilor electrice, îndepărtarea tencuielilor vechi de pe fațadă, lucrări suplimentare la sistemele de canalizare și aprovizionare cu apă și multe altele. Necesitatea volumelor adiționale este confirmată, iar execuția este monitorizată îndeaproape de către Departamentul de Construcții al GIZ.

Un alt factor important de întârziere este criza de securitate regională, războiul care a început în Ucraina la 24 februarie 2022 și starea de urgență declarată în Moldova, valabilă până în prezent. Această situație cauzează probleme privind livrarea echipamentelor din Ucraina și va continua în cazul unor materiale care sunt produse în Ucraina și eligibile pentru acțiunea de infrastructură (cum ar fi echipamentele de ventilație, vată minerală, metal, lemn, etc.). În proiectul EE Ungheni, de exemplu, antreprenorul a făcut comanda și plata anticipată în mărime de 100% pentru echipamentul de ventilație produs în Harkov, Ucraina. Este clar că acest echipament nu va fi livrat la timp, iar antreprenorul este în căutarea alternativelor. Furnizorii caută alte soluții logistice, dar prețurile materialelor disponibile pe piață au crescut semnificativ. Atenuarea acestui risc nu este pe deplin posibilă în acest moment, din cauza circumstanțelor geopolitice incerte.

De asemenea, rata de schimb MDL-Euro poate pune în dificultate implementarea, iar bugetul de sprijin în Euro va avea o putere de cumpărare mai mică în MDL. Acest aspect ar putea duce la lipsa de mijloace financiare suficiente pentru a acoperi costurile de construcție suplimentare necesare.

La această etapă, cele mai importante riscuri se referă la următoarele proiecte: EE Șoldănești și EE Bălți, din cauza implementării lente în prezent a lucrărilor, deoarece este necesară identificarea soluțiilor tehnice pentru problemele apărute și volumele suplimentare. În cadrul proiectului EE Șoldănești sunt necesare măsuri majore de consolidare a întregii clădiri, deoarece în timpul executării lucrărilor de construcție au fost descoperite mai multe fisuri mari de la acoperiș până la subsol. De asemenea, au fost identificate și alte lucrări suplimentare legate de încălzire și ventilație, finisaje interioare, compartimentul arhitectural, care necesită soluții adecvate și acordul tuturor părților implicate. În plus, au existat și unele dispute privind acceptarea ofertei nejustificate a firmei de a efectua aceste lucrări, a căror soluționare a durat mult timp. În procesul de implementare a

proiectului EE Bălți a apărut o problemă cu proasta execuție a lucrărilor de către compania contractată. Aceasta condiționează executarea lucrărilor cu solicitarea ajustării prețurilor din ofertă, prin apelarea în instanța de judecată.

În calitate de măsură de atenuare, GIZ este în contact direct cu toate părțile implicate pentru a identifica soluții adecvate și a accelera procesele.

Având în vedere circumstanțele descrise mai sus, este evident că, în ciuda eforturilor depuse, nu toate proiectele vor fi finalizate și transferate la balanță până în septembrie 2022. Prin urmare, Delegației UE în Moldova și Ministerului German pentru Dezvoltare Economică și Cooperare (BMZ) a fost adresată cererea de prelungire cu 9 luni a perioadei de implementare, cu costuri zero. Această prelungire ar trebui să asigure încheierea tuturor proiectelor de infrastructură ale UE în curs de desfășurare, inclusiv transmiterea acestora către beneficiarii proiectelor și alte proceduri conexe.

8. Lecții învățate și recomandări

Lecțiile învățate și recomandările descrise în Raportul de Progres nr. 13 pentru perioada de implementare a anului 2021 rămân valabile și pentru perioada de raportare actuală. Se observă și alte evoluții, care vor fi raportate în raportul anual pentru 2022.

9. Comunicare și vizibilitate

Pentru o mai bună promovare a progresului și prezentarea rezultatelor activităților realizate în cadrul proiectului MLPS și a acțiunilor conexe finanțate de UE, GIZ a postat știri pe pagina web www.serviciilocale.md. Postările pe contul de Facebook GIZ Moldova au fost însoțite de hashtag-uri pentru a identifica domeniul de acțiune și a spori vizibilitatea Proiectului și a donatorilor, de exemplu, #GermanCooperation, #StrongerTogether, #TeamEurope, #EU4Moldova, #MLPS, #RegionalDevelopment, #EuropeDay2022.

Pentru a contribui la activitățile și mesajele dedicate Zilei Europei 2022, în vederea sporirii vizibilității sprijinului acordat de Germania și UE comunităților din Moldova, GIZ a participat la evenimentele și activitățile dedicate din Chișinău (14 mai), Ungheni (15 mai) și Edineţ (21 mai) cu:

- Difuzarea de videoclipuri scurte și desene animate legate de activitățile și rezultatele proiectului și ale partenerilor săi
- Prezentarea echipamentului de testare a apei de către reprezentanții operatorilor de apă din Edineţ și Ungheni
- Discuții interactive cu cetățenii
- Desene animate de sensibilizare a copiilor privind economisirea apei și energiei și protecția naturii, activități de desen pentru copii
- Distribuirea de materiale promoționale - calendare de masă, genți, sticle de apă și creioane colorate.

Toate elementele vizuale utilizate în cadrul evenimentelor - clipuri video, desene animate, infografice etc. - au evidențiat logo-urile UE și ale Cooperării germane.

Aceste evenimente au fost foarte bine mediatizate, reunind membri ai comunității și reprezentanți la nivel înalt ai Guvernului Republicii Moldova, Delegației Uniunii Europene, ambasadelor statelor membre ale UE, autorităților publice locale, reprezentanți ai OSC, mass-media și cetățeni. Ca urmare, oamenii au fost informați cu privire la beneficiile de care se vor bucura diferite comunități după finalizarea proiectelor finanțate de UE.

Site-urile www.serviciilocale.md și www.eu4civilsociety.md[6] sunt în continuare completate și oferă o gamă largă de publicații, ghiduri și materiale de vizibilitate care pot fi utilizate de diferite părți interesate - cetățeni și OSC, autorități publice și furnizori de servicii.

[6] Din martie 2022 este transferat pentru gestionare la proiectul finanțat de UE "Comunicare strategică și sprijin pentru mass-media în Republica Moldova" (StratCom)

Anexa 1 - Situația curentă a indicatorilor (30.06.2022)

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă[7]	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
Obiectivul General 1	75% dintre beneficiari (autoritățile publice locale partenere, reprezentate de consiliile locale) și 75% din părțile interesate (membri ai Consiliilor de Dezvoltare Regională și Agențiilor de Dezvoltare Regională) sunt satisfăcuți de procesul de planificare și implementare a măsurilor de investiții în infrastructură în sectoarele prioritare de prestare a serviciilor publice locale (apă și canalizare (AAC), managementul deșeurilor solide (MDS), eficiența energetică a clădirilor publice (EE), drumuri regionale și locale (DRL)).	0	75%	86,9%	*din reprezentanți ai 52 de APL-uri beneficiare exprimă un nivel de 4 sau mai mult pe o scară de șase nivele, 1 = foarte nesatisfăcuți și 6 = foarte satisfăcuți*	Indicator atins.
		0	75%	85,1%	*din reprezentanți ai 8 instituții interesate implicate exprimă un nivel de 4 sau mai mult pe o scară de șase nivele, 1 = foarte nesatisfăcuți și 6 = foarte satisfăcuți*	
Obiectivul General 2	Consiliile Regionale pentru Dezvoltare (CRD) au confirmat, în coordonare cu ministerele sectoriale relevante, implementarea participativă și cu perspectivă de gen a 18 măsuri de investiții în infrastructură care sunt în concordanță cu programele sectoriale regionale, precum și cu strategiile de dezvoltare regională.	0	18		*proiecte de infrastructură sunt confirmate de CRD-uri ca fiind gata pentru funcționare.*	Conform planului și parțial realizat: - documentația tehnică de proiectare pentru 18 proiecte de infrastructură acceptate de APL; - 9 proiecte au lucrările de construcții finalizate și evenimentele de inaugurare au fost desfășurate. Pentru atingerea indicatorului, prin confirmările CRD este necesară finalizarea procedurilor legate de tranferul către APL-urile beneficiare.
Obiectivul General 3	Consiliul Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale (CNCDR) confirmă faptul că finanțarea măsurilor de investiții	28,3	132,7	150	*milioane EUR*	Indicator atins.

[7] În cazul celulelor goale, indicatorul nu poate fi evaluat intermediar, chiar dacă activitățile sale sunt conform planului. Vă rugăm să consultați coloana de comentarii pentru starea curentă.

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă[7]	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
	pentru prestarea de servicii îmbunătățite în sectoarele prioritare, acordate din fondurile naționale și donatorii internaționali, a crescut cu 465%.	100%	465%	528,5%	*% creșterii față de valoare de referință*	
Obiectiv Specific A1	2 Strategii Naționale pentru Dezvoltare Regională (SNDR), care au fost elaborate într-un mod participativ (1 pentru faza 2016-2020, 1 pentru faza 2022-2028), sunt confirmate de CNCDR.	0	2	2	*strategii*	Indicator atins.
Obiectiv Specific A2	7 acte legislative și normative (existente) privind dezvoltarea regională și instituțiile implicate (decrete privind Fondul Național pentru Dezvoltare Regională, legile privind dezvoltarea regională, manuale de proceduri) au fost revizuite și, dacă este necesar, armonizate de către organele de stat responsabile în conformitate cu cerințele Acordului de Asociere cu UE.	0	7	4	*acte legislative și normative revizuite și adaptate*	Indicator conform planului: - Legea privind DR aprobată de Guvern; - Programul Național privind polii de creștere aprobat de Guvern; - Propunerile de proiecte și Manualul operațional al FNDR revizuite și aprobate de CNCDR/MADRM; - Noua paradigmă a DR 3 proiecte de reglementări (privind vehiculele scoase din uz, anvelope uzate și uleiuri uzate) au fost elaborate și consultate public cu aprobarea ulterioară a Guvernului și sunt planificate pentru aprobare în perioada următoare de raportare.
Obiectiv Specific A3	Un sistem de monitorizare bazat pe rezultate pentru coordonarea SDR-lor este aprobat de consiliile naționale și regionale de dezvoltare (CNCDR, CRD-uri).	0	1	1	*Sistem MBR*	Indicator atins.
Obiectiv Specific B1	Comisiile Regionale Sectoriale, formate din reprezentanți ai diferitor structuri guvernamentale, ai societății civile și ai specialiștilor din sector, au raportat anual cu privire la implementarea sectorială a SDR-urilor în cel puțin 2 sectoare (AAC, MDS) către CRD-urile responsabile respective	0	8	2018: 8 2019: 0 2020: 0 2021: 8	*rapoarte (1 raport pe sector pe regiune de dezvoltare)*	Indicatorul a fost atins în 2018 și 2021.

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă[7]	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
Obiectiv Specific B2	Există 3 propuneri de proiecte pentru Regiunea de Dezvoltare Găgăuzia nou înființata, pe baza programelor sectoriale regionale (pentru sectoarele AAC, EE și DRL) și a portofoliului de proiecte corespunzătoare.	0	3	3	*propuneri de proiect*	Indicator atins.
Obiectiv Specific B3	Planurile de dezvoltare locală ale celor 25 APL partenere (nivelul I și II), elaborate într-un mod participativ, reflectă prioritățile SRD în cel puțin un sector (AAC sau EE).	0	25	25	*planuri de dezvoltare locală*	Indicator atins.
Obiectiv Specific C1	18 proiecte de servicii publice în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare și al eficienței energetice în clădirile publice sunt implementate în mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud.	0	18		*proiecte cu o valoare aproximativă de 35 milioane Euro sunt implementate*	Indicator conform planului: - Documentația tehnică pregătită, aprobată și transferată beneficiarilor; - 9 proiecte (C Leova, AC Cluster raion Leova, AC Drochia și AC Fălești, AAC Ungheni, EE Flămînzeni) au lucrările de construcție finalizate; Valoarea intermediară a indicatorului va fi considerată atinsă după finalizarea procedurilor legate de transfer al bunurilor către APL-urile beneficiare.
Obiectiv Specific C2	7 proiecte pilot în domeniul AAC și EE în clădirile publice și gestionarea deșeurilor solide sunt implementate pe deplin în mod transparent de către ADR-urile Nord, Centru și Sud până la finele anului 2019.	1	7	7	*proiecte cu o valoare investițională de 13,4 milioane Euro sunt implementate*	Indicator atins.
Obiectiv Specific D1	Atât organizațiile guvernamentale, cât și cele neguvernamentale includ în programele lor 21 module de instruire, conform cerințelor instituțiilor competente relevante cu privire la modernizarea serviciilor publice locale în sectoarele prioritare.	2	21	21	*module de instruire sunt implementate de Academia de Administrare Publică si Universitatea Tehnică*	Indicator atins.
Obiectiv Specific D2	80% dintre participanți consideră cursurile de instruire utile pentru activitatea lor.	0	80%	96,2%	*participanți a 21 module.*	Indicator atins.
Obiectiv Specific D3	2 instituții de instruiri au introdus un sistem funcțional de management al calității pentru furnizarea cursurilor de instruire.	0	2	2	*instituții*	Indicator atins.

	Indicator de succes	Valoare de referință	Valoare țintă	Valoare curentă[7]	Descrierea valorii țintă	Comentarii privind valoarea curentă/ starea indicatorului
Obiectiv Specific E1	5.000 de cetățeni implementează proiecte pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale în sectoarele de aprovizionare cu apă, canalizare, managementul deșeurilor solide și eficiență energetică sau activități pentru promovarea protecției mediului și a climei.	0	5000	13956	*cetățeni*	Indicator atins.
Obiectiv Specific E2	18 Comitete Locale de Cetățeni sunt organizate și monitorizează procurările, construcțiile și implementarea celor 18 proiecte de infrastructură pentru îmbunătățirea serviciilor publice locale.	0	18	18	*CLC-urile monitorizează achiziția, construcția și implementarea a 18 proiecte*	Indicator atins.